



SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

YTTRANDE
2026-04-09

Ärendenummer
NV-26-001591

Klimat- och näringslivsdepartementet
kn.remissvar@regeringskansliet.se

Naturvårdsverkets yttrande över promemorian Kontaktpunkter, tillstånd och tidsfrister enligt EU-förordningen om kritiska råmaterial och EU-förordningen om nettonollindustri (KN2025/02439)

Sammanfattning

Naturvårdsverket välkomnar i huvudsak promemorians förslag till effektivisering av regelsystem i syfte att förbättra möjligheterna till produktion av kritiska råmaterial inom Sverige och EU.

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget att de sex föreslagna länsstyrelserna ska utgöra kontaktpunkter enligt EU-förordningarna och förslaget om kontaktpunktens roll vid framtagandet av tidsplan.

Naturvårdsverket tillstyrker även förslaget att det ska införas upplysning i de nya författningarna att EU-förordningarna innehåller tidsfrister. Naturvårdsverket anser dock att det kan ifrågasättas om det är förenligt med EU-förordningarna att ett och samma projekt kan omfattas av flera parallella tidsfrister.

Naturvårdsverket avstyrker utformningen av 6 § första stycket förslag till lag (2026:00) om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och nettonollindustri och 16 § första stycket förslag till förordning (2026:00) om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och nettonollindustri och föreslår en alternativ lydelse.

Naturvårdsverket anser även att alternativa lösningar till förslaget att inrätta en ny lag med tillhörande förordning om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden borde ha utretts mer ingående. Naturvårdsverket saknar en konsekvensbedömning över valt alternativ.

Naturvårdsverkets ställningstagande och skäl

5.1 En ny lag och förordning

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget att de kompletterande bestämmelserna i huvudsak förs in i en ny lag med tillhörande förordning.

Naturvårdsverket delar promemorians uppfattning att de tillståndsprövningar som kommer omfattas av bestämmelserna finns i ett flertal lagar, vissa med

begränsad koppling till miljöbalken. Det är därför det mest lämpliga alternativet att de kompletterande bestämmelserna införs i en ny lag, se även avsnitt 18.2 nedan gällande konsekvenser av valt förslag.

5.2 Förklaring av vissa ord och uttryck i den nya lagen och förordningen

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget men anser att det även bör förtydligas vad som avses med att ”ansökan är fullständig”, förslagsvis genom följande tillägg i 2 § i förslag till lagen (2026:000) om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och nettonollindustri.

ansökan är fullständig: att ansökan innehåller de uppgifter som krävs för att handläggningen av målet eller ärendet ska kunna inledas hos prövningsmyndigheten eller mark- och miljödomstolen och tidsfristen kunna starta.

Aktuella EU-förordningar anger inte när en ansökan är fullständig utan överlämnar detta till medlemsstaternas egna prövningssystem. Då detta utgör ett väsentligt rekvisit i den föreslagna lagen föreslår Naturvårdsverket att begreppet bör definieras uttryckligen och inte enbart framgå av 23 § i den föreslagna förordningen.

Utan en tydlig definition av ”fullständig” i relation till kontaktpunktens bekräftelse finns risk för missuppfattningar och sammanblandning med den bedömning som senare ska göras av prövningsmyndigheten och mark- och miljödomstol.

6.1 Sex länsstyrelser ska vara kontaktpunkter

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget att de sex föreslagna länsstyrelserna ska utgöra kontaktpunkter för EU-förordningarna. I promemorian anges att förslaget utgår från nuvarande prövningssystem och att det behöver analyseras vidare om den nya myndigheten för miljöprövning kan ta över uppgiften som kontaktpunkt enligt EU-förordningarna.

De bedömningar som kontaktpunkterna har att göra kräver djupgående kompetens och erfarenhet inom ett brett spektrum av miljörättsrelaterade prövningsärenden. Enligt artikel 9.9 i CRMA ska medlemsstaterna säkerställa att kontaktpunkterna har tillräckligt med kvalificerad personal och tillräckliga ekonomiska och tekniska resurser för att effektivt kunna utföra sina uppgifter. Naturvårdsverket bedömer att denna kompetens finns hos länsstyrelserna.

Naturvårdsverket ser dock en risk med att kontaktpunkternas föreslagna placering uppfattas som temporära. Det kan innebära svårigheter att rekrytera och behålla personal vilket bedöms nödvändigt för att kontaktpunkterna ska kunna fungera på ett effektivt sätt och kunna hålla de, ibland korta, tidsfrister som framgår av förordningarna, se även synpunkterna i avsnitt 18.9.

6.3 För att starta en tidsfrist ska projektägaren begära att kontaktpunkten bekräftar att ansökan är fullständig

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget att projektägaren ska begära att kontaktpunkten bekräftar att ansökan är fullständig. Naturvårdsverket bedömer att det kan ifrågasättas om förfarandet med uppdelade prövningar och separata tidsfrister är förenligt med förordningens syfte. Frågan bör därför utredas vidare.

I promemorian görs tolkningen att tidsfristerna i EU-förordningen om kritiska råmaterial gäller per ansökan och startar när en specifik ansökan eller anmälan

bekräftats vara fullständig. Därmed kan flera tidsfrister löpa för olika tillståndsförfaranden för samma projekt. Naturvårdsverket delar inte promemorians uppfattning i detta avseende.

EU-förordningen om kritiska råmaterial syftar delvis till att tillståndsprövningen av strategiska projekt ska hanteras skyndsamt. I förordningen finns därför till exempel tidsfrister för hur lång tid tillståndprocessen får ta.

I förordningen om kritiska råvaruprojekt, liksom i förordningen om netto-nollindustri har lagstiftaren valt att definiera vad som utgör tillståndsprövningen. En tillståndsprövning ska omfatta *alla* relevanta tillstånd och miljöbedömningar och får till exempel för strategiska projekt som omfattar utvinning inte överstiga 27 månader.

I promemorian görs tolkningen att verksamhetsutövaren kan välja om den vill lämna in alla tillståndsansökningar samlat eller lämna in dessa var för sig. Om det senare alternativet väljs kommer varje ansökan få sin egen tidsfrist.

Promemorians förslag riskerar alltså att leda till att ett strategiskt projekt kan ha flera tidsfrister som löper oberoende av varandra och där varje tidsfrist är 27 månader. Det finns då ingenting som reglerar den totala tidsfristen, vilket innebär att den i praktiken kan bli betydligt längre än 27 månader.

6.4.2 Prövningsmyndighetens yttrande över ansökans fullständighet

Naturvårdsverket avstyrker att kontaktpunkten ska inhämta yttrande från mark- och miljödomstolen, se även Naturvårdsverkets synpunkter i avsnitt 18.2.2 nedan.

Naturvårdsverket ser vissa fördelar med förslaget i promemorian att kontaktpunkten ska kunna inhämta ett yttrande från prövningsmyndigheten, men den korta tidsfristen kan bli problematisk för prövningsmyndigheten i ärenden med mer omfattande ansökningar. Detta kan leda till att prövningsmyndigheten avstår från att yttra sig i de mer komplicerade fallen.

Naturvårdsverket är tveksam till lämpligheten i att domstolen, innan ett mål inkommit till domstolen, på förhand uttalar sig om en ansökan och dess innehåll. Ett remissyttrande från domstolen kan heller inte i någon del vara bindande för domstolen när målet väl kommer in för prövning.

Naturvårdsverket föreslår därför att det sista stycket stryks från 4 § i förslaget till lag om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och netto-nollindustri. Som en följd av detta bör även 22 § i förslaget till förordning om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och netto-nollindustri justeras.

6.4.3 Kontaktpunktens bekräftelse av en fullständig ansökan

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget men anser att det behöver tydliggöras vad som avses med en fullständig ansökan i förhållande till kontaktpunktens bekräftelse.

Det behöver vara tydligt att prövningsmyndigheten och mark- och miljödomstolarna inte är bundna av kontaktpunktens bekräftelse utan senare kan förelägga om komplettering. Detta måste tydligt framgå i kommunikationen kring förfarandet, inklusive det informationsblad som bifogats promemorian.

I en miljötillståndsprövning är frågan om när en ansökan är komplett central och på senare år har kritik om vad som uppfattas som omfattande och tidsödande

kompletteringsförfarande riktats mot tillståndsprövningarna. En otydlighet kring när en ansökan är komplett kan göra att systemet upplevs som oförutsägbart.

6.5 Kontaktpunktens tidsplan

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget avseende kontaktpunktens roll vid framtagandet av tidsplanen. Naturvårdsverket delar dock inte promemorian uppfattning att det inte kommer medföra ett dubbelarbete att ta fram en tidsplan enligt det nu aktuella förordningsförslaget och den som ska tas fram enligt miljöbalken.

För de mål som är av mer omfattande karaktär kommer det sannolikt vara svårt att uppskatta hur lång tid som kan komma att krävas för eventuella kompletteringar, skriftväxling, muntliga förberedelser, huvudförhandling och ibland även när dom kan meddelas.

Det kan därför inte uteslutas att den plan som lämnas enligt förslaget till ny förordning kommer behöva revideras. Det måste då finnas en förståelse från projektet att den initiala tidsplanen inte garanterat kan hållas. Det betyder att domstolen initialt kommer behöva ta fram en tidsplan för att leva upp till kraven i den nya förordningen och därefter, senast vid kungörelsen av målet, ta fram ytterligare en tidsplan som sannolikt då också innehåller mer detaljerad information än vad som kan lämnas i ett tidigt skede.

Naturvårdsverket anser även att 29 § i förslaget till förordningen om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och nettonollindustri bör flyttas och placeras före 27 §. Det är något oklart för Naturvårdsverket när i tiden det förfarande som beskrivs i 29 § ska ske. Eftersom Naturvårdsverket anser att alla relevanta ansökningar bör inges samlat bör då det förfarande som beskrivs i 29 § ske innan någon ansökan lämnats in till kontaktpunkten. Det är då lämpligt att bestämmelsen placeras före 27 § för att bestämmelserna ska placeras i kronologisk ordning. Vi anser också att 29 § bör få en egen rubrik för att särskilja den tidsplan som anges i bestämmelsen från den tidsplan som tas fram för själva tillståndsprövningen.

6.7 Kontaktpunktens uppgifter i fråga om miljökonsekvensbeskrivningen

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget att kontaktpunkten skyndsamt ska överlämna en begäran om yttrande om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning till berörd länsstyrelse.

Naturvårdsverket bedömer att promemorian inte tydligt redogör för hur processen för gränsöverskridande samråd enligt Esbokkonventionen ska genomföras mellan berörda parter. Idag ansvarar Naturvårdsverket för hanteringen från avgränsningssamrådet fram till dess att ansökan kungörs. Enligt promemorian skulle detta i stället omfatta perioden från det att kontaktpunkten informerar om vilka uppgifter som ska ingå i miljökonsekvensbeskrivningen till dess att ansökan bedöms som fullständig. Därefter bör prövningsmyndigheten ta hand om inkomna synpunkter för att slutföra miljöbedömningen.

Naturvårdsverket anser att det bör tydliggöras hur och när processen ska genomföras samt vilken part Naturvårdsverket ska kommunicera inkomna synpunkter från andra länder med, om det är med prövningsmyndigheten eller med kontaktpunkten.

Det behöver inte anges särskilt i bestämmelserna att den länsstyrelse som yttrar sig över miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad också bör informera projektet om behovet av samråd enligt Esbokkonventionen. Det är ändå viktigt att detta tydliggörs. Se även Naturvårdsverkets synpunkter i avsnitt 10.4 nedan.

9.1 Tidsfrister

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget att det ska införas upplysning i de nya författningarna att EU-förordningarna innehåller tidsfrister.

I enlighet med vad som framgår av avsnitt 6.3 ovan, anser dock Naturvårdsverket att det kan ifrågasättas om det är förenligt med EU-förordningarna att ett och samma projekt kan omfattas av flera parallella tidsfrister.

Av promemorian framgår att tidsfrister kan leda till att ansökningar avslås eller avvisas när tillstånd inte kan meddelas inom den föreskrivna tiden. Detta kan ske om ansökan inte hinner ändras på så sätt att den kan leda till tillstånd inom en tidsfrist. Naturvårdsverket delar inte uppfattningen att en prövningsmyndighet eller mark- och miljödomstol kan avslå eller avvisa ett ärende endast på den grunden att det inte hinner handläggas klart inom en viss tidsfrist. Det är däremot självklart möjligt att skilja sig från målet på materiell grund när målet måste avgöras i befintligt skick inom viss tid.

9.3 Prövningsmyndigheten får tillfälligt stoppa en tidsfrist

Naturvårdsverket avstyrker utformningen av 6 § första stycket förslag till lag (2026:00) om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och nettonollindustri och 16 § första stycket förslag till förordning (2026:00) om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden för kritiska råmaterial och nettonollindustri. De föreslagna bestämmelserna behöver förtydligas så att det klart framgår att den tid under vilken projektägaren får möjlighet att komplettera en miljökonsekvensbeskrivning inte ska omfattas av tidsfristen.

Naturvårdsverket föreslår att 6 § första stycket i den föreslagna lagen ändras till följande.

Förslag enligt promemorian

Av artikel 11.9 i EU-förordningen om kritiska råmaterial och artikel 9.5 i EU-förordningen om nettonollindustri framgår att *kontaktpunkten tillfälligt får stoppa en tidsfrist som avses i 3 § eller i artikel 11.2 i EU-förordningen om kritiska råmaterial.*

Naturvårdsverkets förslag

Av artikel 11.9 i EU-förordningen om kritiska råmaterial och artikel 9.5 i EU-förordningen om nettonollindustri framgår att *om en kontaktpunkt begär att projektägaren ska komplettera miljökonsekvensbeskrivningen ska den tid inom vilken kompletteringen ska göras inte omfattas av tidsfristen enligt 3 § eller i artikel 11.2 i EU-förordningen om kritiska råmaterial. I samband med att kontaktpunkten begär en sådan komplettering ska den tillfälligt stoppa tidsfristen, om inte mark- och miljödomstolen har fattat ett sådant beslut enligt andra stycket.*

Naturvårdsverket föreslår att 16 § första stycket i den föreslagna förordningen ändras till följande.

Förslag enligt promemorian

Av artikel 11.9 i EU-förordningen om kritiska råmaterial och artikel 9.5 i EU-förordningen om nettonollindustri framgår att *kontaktpunkten tillfälligt får stoppa en tidsfrist.*

Naturvårdsverkets förslag

Av artikel 11.9 i EU-förordningen om kritiska råmaterial och artikel 9.5 i EU-förordningen om nettonollindustri framgår att *om en kontaktpunkt begär att projektägaren ska komplettera miljökonsekvensbeskrivningen ska den tid inom vilken kompletteringen ska göras inte omfattas av tidsfristen. I samband med att kontaktpunkten begär en sådan komplettering ska den tillfälligt stoppa tidsfristen, om inte prövningsmyndigheten har fattat ett sådant beslut enligt andra stycket*

Naturvårdsverket har inget att invända mot att tidsfristen tillfälligt stoppas efter att kontaktpunkten fattat ett sådant beslut när den riktar en begäran om komplettering till projektägaren och att tidsfristen sedan sätts i gång enligt vad som följer av 7 § i den föreslagna lagen och 17 § i den föreslagna förordningen. Naturvårdsverket invänder mot att de föreslagna bestämmelserna innebär att det inte är obligatoriskt att fatta ett sådant beslut eftersom det i de föreslagna bestämmelserna anges att kontaktpunkten *får* tillfälligt stoppa tidsfristen. Naturvårdsverket bedömer att detta inte är förenligt med EU-förordningarna och föreslår därför att de föreslagna bestämmelserna ändras så att kontaktpunkten alltid ska fatta ett beslut om tillfälligt stopp av tidsfristen när den begär en sådan komplettering som omfattas av artiklarna.

Artikel 11.9 i EU-förordningen om kritiska råmaterial och artikel 9.5 i EU-förordningen om nettonollindustri innebär att perioden för komplettering av en miljökonsekvensbeskrivning inte får räknas med i tidsfristen för tillståndsprövningsprocessen, det vill säga den tid inom vilken en prövning enligt EU-förordningarna ska ha skett. Naturvårdsverket uppfattar att bestämmelserna är tvingande och att det inte finns något utrymme för övervägande av om tiden för komplettering ska räknas med eller inte. Naturvårdsverket konstaterar också att det i EU-förordningarna inte anges att tidsfristen stoppas först efter beslut och att det är kontaktpunkten som beslutar om stoppet, vilket följer av de föreslagna bestämmelserna. I stället anges att sådan tid inte ska omfattas av tidsfristen.

10.4 Yttrande över miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad

Naturvårdsverket tillstyrker förslaget om upplysningsbestämmelserna i 6 kap. miljöbalken, men har förslag på vissa justeringar. Vi delar promemorians uppfattning att yttrandet om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och detaljeringsgrad kan motsvara länsstyrelsens yttrande i avgränsningssamrådet, men anser att det finns oklarheter avseende det praktiska genomförandet av bestämmelserna.

Naturvårdsverket tillstyrker de föreslagna ändringarna i 6 kap. miljöbalken. För att förtydliga att 32 a § om avgränsningssamråd, är en kompletterande bestämmelse till 6 kap. övriga bestämmelser om avgränsningssamråd, bör rubriken till 32 a § justeras. Naturvårdsverket föreslår att den utformas enligt följande.

”Kompletterande bestämmelser om avgränsningssamråd som rör strategiska råmaterialprojekt eller nettonollprojekt”.

Detsamma gäller då även rubriken till 43 a § som då får motsvarande lydelse.

”Kompletterande bestämmelser om miljöbedömning som rör strategiska råmaterialprojekt eller nettonollprojekt”

Naturvårdsverket anser att yttrandet om miljökonsekvensbeskrivningens omfattning och detaljeringsgrad har många likheter med dagens avgränsningssamråd. Av promemorian framgår att eftersom länsstyrelsens yttrande i den svenska processen lämnas inom ramen för avgränsningssamrådet och detta inte ändras genom EU-förordningarna kan en begäran om ett yttrande enligt bestämmelserna i EU-förordningarna endast framställas om det pågår ett avgränsningssamråd för projektet. Vi delar promemorians slutsats i denna del men anser att det finns oklarheter hur detta ska hanteras i praktiken.

Av EU-förordningen om kritiska råmaterial framgår att projektägaren har en skyldighet att inhämta ett sådant yttrande senast 30 dagar efter det att projektet erkänts som strategiskt av kommissionen. Detta kan i förlängningen komma att påverka hur långt ett projekt behöver ha fortskridit för att det ska vara möjligt att ansöka om att bli utpekade som strategiskt. Projektägaren måste nämligen se till att det, när ett beslut om utpekande som strategiskt projekt eventuellt erhålles, pågår ett avgränsningssamråd enligt bestämmelserna i 6 kap. miljöbalken. Detta för att det ska vara möjligt att inom 30 dagar begära yttrande från kontaktpunkten. I annat fall kan det bli omöjligt för projektägaren att uppfylla den skyldighet som följer av EU-förordningen om kritiska råmaterial. Naturvårdsverket ser en viss risk att det kan innebära praktiska svårigheter att se till att avgränsningssamrådet tidsmässigt är anpassat efter ett eventuellt beslut om strategiskt projekt.

18.2 Alternativa lösningar

Även om Naturvårdsverket tillstyrker förslaget att inrätta en ny lag med tillhörande förordning om kontaktpunkter och tillståndsförfaranden, anser vi att alternativa lösningar borde ha utretts och konsekvensbedömts mer ingående. Naturvårdsverket saknar även en konsekvensbedömning över valt alternativ.

18.2.2 Prövningsmyndigheten ska inhämta kontaktpunktens bekräftelse

Naturvårdsverket instämmer i att valt förslag, med en inledning hos kontaktpunkten, ökar kontaktpunktens möjlighet att samordna tillståndprocesser. Naturvårdsverket ser dock fler fördelar med alternativet där ansökan, likt idag, lämnas till prövningsmyndigheten eller mark- och miljödomstolen, som därefter överlämnar ansökan tillsammans med ett eget yttrande till kontaktpunkten för bekräftelse. En sådan ordning borde bli tydligare för den som ansöker om tillstånd, då risken för att prövningsmyndigheten eller mark- och miljödomstolen kräver komplettering av ansökan efter kontaktpunktens bekräftelse minskar.

Naturvårdsverket ser även fördelar med att prövningsmyndigheten och mark- och miljödomstolarna till skillnad från kontaktpunkten inte omfattas av någon tidsfrist för granskningen av ansökan. Det finns en risk att prövningsmyndigheten och mark- och miljödomstolen inte hinner yttra sig över en förfrågan från kontaktpunkten, inom den tidsfrist som gäller för kontaktpunktens granskning. Naturvårdsverket ser därför fler fördelar med det alternativa förslaget, att prövningsmyndigheten ska inhämta kontaktpunktens bekräftelse, än vad som föreslås i promemorian.

18.7 Konsekvenser för andra statliga myndigheter

Promemorian pekar ut vilka myndigheter som är skyldiga att bistå kontaktpunkterna med information om de krav som ställs på en ansökan om tillstånd eller dispens eller en anmälan som handläggs av myndigheten. Naturvårdsverket är en av dessa myndigheter. Det är inte uteslutet att detta ansvar kommer innebära behov av ytterligare resurser.

18.9 Statsfinansiella konsekvenser

Naturvårdsverket saknar en bedömning av tidsfristernas påverkan på behovet av tillgängliga resurser och därmed konsekvenser för statsfinanserna. Förslaget att ansökan ska ges in till kontaktpunkten innebär att granskningen av om ansökan är fullständig sker under en tidsfrist. Det är inte osannolikt att prövningsmyndigheten och mark- och miljödomstolarna, för att kunna yttra sig över ansökans fullständighet inom den angivna tidsfristen, behöver ha tillgängliga resurser som omedelbart kan ta sig an ansökan när den kommer in. Ett sådant system kräver fler resurser eftersom en ansökan inte kan tillåtas vänta på ledig handläggare med rätt kompetens.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Johan Kuylenstierna efter föredragning av avdelningschefen Marie Uhrwing.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit biträdande enhetschefen Jenny Oltner, juristerna Karin Bäckström Jensen, Petter Larsson Garcia och Sara Nordström samt handläggaren Annemay Ek.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Johan Kuylenstierna

Marie Uhrwing

Kopia till:

agnes.nordwall@regeringskansliet.se